

IV.

Az Alkotmánybíróság tárcaközlönyben
közzétett határozata

272/B/1993. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság állami irányítás egyéb jogi eszköze alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság „A csődeljárás, a felszámolási eljárás és a végelszámolás alatt álló gazdálkodó szervezeteket a tulajdonviszonyok rendezése érdekében az állam által az állampolgárok tulajdonában okozott károk részleges kárpótlásáról szóló 1991. évi XXV. törvény (a továbbiakban: Kpt.), valamint a szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény hatálybalépéséről és az átmeneti szabályokról szóló 1992. évi II. törvény (Ámt.) alapján terhelő kötelezettségekkel kapcsolatos kérdésekről” szóló, a földművelésügyi miniszter, az igazságügyminiszter, a pénzügyminiszter és az Országos Kárrendezési és Kárpótlási Hivatal elnökének 7001/1992. (IK. 6.) számú közös irányelve 2. pontjának hetedik és nyolcadik bekezdése alkotmányellenes, ezért azt megsemmisíti.

A megsemmisített rendelkezés a határozat közzététele napján minősül visszavontnak.

Az Alkotmánybíróság határozatát az Igazságügyi Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

1. A határozat rendelkező részében megjelölt irányelv támadott szabályai a következőképpen szólnak:

„2. ... Az árverésből visszamaradt, illetőleg a kijelölési kötelezettséggel nem érintett föld szintén közvetlenül beletartozik a felszámolás hatálya alá tartozó vagyonba.

Közvetlenül a hitelezők kielégítését szolgálja a Kpt. 17. §-a szerinti földalap, mert ez, mint a szövetkezet vagyona, szintén a felszámolás hatálya alá tartozó vagyonba kerül. A Kpt. 27. §-ának módosított (1) bekezdése értelmében hasonlóan kell eljárni a felszámolási eljárás alatt álló állami gazdaság esetében is e földalap tekintetében.”

Több indítványozó állította, hogy az idézett szabályok, a Kpt. egyes rendelkezései folytán, ellentétesek a csődeljárásról, a felszámolási eljárásról, valamint a

végelszámolásról szóló 1991. évi II. törvénynek (Cst.) azzal a szabályával, amely a csődeljárás, a felszámolási eljárás, valamint a végelszámolás körébe tartozó vagyronról rendelkezett.

A Cst. 4. § (3) bekezdés *b*) pontjának az indítvány benyújtásakor hatályos szövege szerint nem tartozik a gazdálkodó szervezet vagyonaiba „az a termőföld és erdő vagyronrész, amelyről külön jogszabály másként rendelkezik”.

A Cst. 4. § (3) bekezdését az indítvány benyújtását követően többször módosították.

A Cst. 4. § (1) bekezdése szerint „a csődeljárás és a felszámolási eljárás, valamint a végelszámolás körébe tartozik a gazdálkodó szervezet minden vagyona, amellyel a csőd- vagy a felszámolási eljárás, illetve a végelszámolás kezdő időpontjában rendelkezik, továbbá az a vagyon, amelyet ezt követően az eljárás tartama alatt szerez.”

A (2) bekezdés szerint „a gazdálkodó szervezet vagyona a tulajdonában (kezelésében) levő vagyon. A gazdálkodó szervezet vagyonaként kell figyelembe venni a leányvállalata vagyonát, tröszt esetében a tröszt vállalatok vagyonát, ha a tröszt létesítő határozatát az állami vállalatokról szóló 1977. évi VI. törvény 49. §-a alapján adták ki.”

A (3) szerint „nem tartozik a (2) bekezdés hatálya alá:

c) a kárpótlás céljára elkülönített termőföld és a külön törvényben meghatározott földalap és a kárpótlási árverésre kijelöléssel nem érintett, illetve a kárpótlási árverésből visszamaradt földterület;”

Az indítványozók szerint a Kpt. és az Ámt. olyan külön törvény, amely meghatározott földalapot tekintetében „másként” rendelkezik, azaz az irányelvben hivatkozott földalapotokkal érintett földterületnek a kárpótlásra jogosultak illetve a tagok és alkalmazottak tulajdonába adásáról szól.

A Kpt-nek az irányelvben hivatkozott 17. § (1) bekezdés első mondata szerint „a kijelölés során a szövetkezetben a szövetkezeti tagok és alkalmazottak, állami gazdaságnál az alkalmazottak földtulajdonhoz juttatása céljából földalapot kell képezni.”

Az indítványozók szerint az irányelv idézett szabályai ellentétesek a Cst. említett szabályaival. Álláspontjuk szerint az állami irányítás egyéb jogi eszköze nem módosíthat jogszabályt, a jogszabállyal ellentétes irányelv ezért alkotmányellenes.

2. Az indítvány megalapozott.

Az Alkotmány 32/A. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a jogszabályok alkotmányosságát, illetőleg ellátja a törvénnyel hatáskörébe utalt feladatokat. Az Abtv. 1. § *b*) pontja szerint az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik a jogszabály, valamint az állami irányítás egyéb jogi eszköze alkotmányellenességének utólagos vizsgálata. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nemcsak a jogszabály alkotmányosságához tartozik hozzá, hogy az a magasabb szintű jogszabállyal nem lehet ellentétes [Jat. (a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény)

1. § (2) bekezdés], hanem az állami irányítás egyéb jogi eszköze alkotmányosságához is hozzátartozik az, hogy az a jogszabályokkal nem lehet ellentétes. Az erre alapított indítvány elbírálására ezért az Abtv. rendelkezése folytán az Alkotmánybíróságnak hatásköre van [27/1995. (V. 15.) AB hat., ABH 1995. 129, 135.].

A Cst. 4. § (3) bekezdés *c)* pontja kiveszi a gazdálkodó szervezet vagyonából a kárpótlás céljára elkülönített termőföldet és a külön törvényben meghatározott földalapot és a kárpótlási árverésre kijelöléssel nem érintett, illetve a kárpótlási árverésből visszamaradt földterületet.

Az irányelv kifogásolt szabálya szerint viszont az árverésből visszamaradt, illetőleg a kijelölési kötelezettséggel nem érintett föld beletartozik a felszámolás hatálya alá tartozó vagyonba.

Az irányelv szerint a Kpt. mint külön törvény 17. §-a szerinti földalapot is közvetlenül a hitelezők kielégítését szolgálja és hasonlóan kell eljárni a felszámolási eljárás alatt álló állami gazdaság esetében is e földalapot tekintetében.

Az irányelv támadott szabályai ezért ellentétesek a Cst. 4. § (3) bekezdés *c)* pontjával és ezért alkotmányellenesek, így azokat az Alkotmánybíróság — az Abtv. 40—41. §-a, valamint a 42. § (1) bekezdése alkalmazásával — megsemmisítette.

Budapest, 1997. február 12.

Dr. Ádám Antal s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lábady Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszky Ödön s. k.,
előadó alkotmánybíró

Közzétéve az Igazságügyi Közlöny 1997. évi 3. számában.

